

СЕКЦІЯ 5

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ПРАВ ЛЮДИНИ

БАЛАБАН ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЙ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ПІД ЧАС КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

З кожним днем все актуальнішою стає тема COVID-19. Через стрімке поширення гострої респіраторної хвороби, яка становить ризик для життя та здоров'я, впливає на всі сфери життєдіяльності людини, держави змушені запроваджувати певні обмеження для запобігання ще більш інтенсивному розповсюдженню інфекції. Однак, необхідно зазначити, що в багатьох випадках такі заходи не відповідають положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, через що до Європейського суду з прав людини подають чималу кількість скарг.

Пандемія COVID-19 дає цілком законні підстави для прийняття радикальних заходів державами-членами з метою захисту здоров'я населення. Ці заходи можуть обмежувати права та свободи людини, закріплені в конституціях держав-членів, а також у міжнародних та європейських документах з прав людини, таких як: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Конвенції МОП, Європейська соціальна хартія [2, с. 68].

Державам необхідно оцінювати, наскільки введені нею заходи для боротьби з коронавірусною інфекцією можуть обмежувати права та свободи людини.

Відповідно до ч. 1 ст. 15 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, під час війни або іншої суспільної небезпеки, яка загрожує життю нації, будь-яка Висока Договірна Сторона може вживати заходів, що відступають від її зобов'язань за цією Конвенцією, виключно в тих межах, яких вимагає

гострота становища, і за умови, що такі заходи не суперечать іншим її зобов'язанням згідно з міжнародним правом [1].

Однак, необхідно зауважити, що будь-які заходи повинні відповідати принципу верховенства права, виключити можливість зловживання владою. Держави мають забезпечити належний рівень медичної допомоги, ознайомити населення з наявними обмеженнями та наслідками їх недодержання, оскільки в багатьох країнах виникають ситуації, коли в різних регіонах рівень карантинних обмежень неоднаковий, тому внаслідок непоінформованості особи можуть порушувати встановлені правила та підлягати відповідальності.

Сьогодні зазнають обмежень такі права та свободи людини, як:

- право на свободу пересування – заборона відвідувати певні заклади, виїзду за межі регіону, країни;

- право на свободу мирних зібрань – заборона збиратись більш ніж певна кількість осіб;

- обмеження права на освіту – заборона відвідувати навчальні заклади;

- обмеження права на свободу релігії – заборона проведення релігійних заходів;

- обмеження права доступу до медичної допомоги – тимчасове припинення проведення планових заходів з госпіталізації та планових операцій, крім термінових та невідкладних, але влада повинна переконатись, що будь-яке обмеження чітко регулюється законодавством і виправдовує мету введення.

Можна стверджувати, що нині реальним стає втручання держави у повсякденне життя людини. Зокрема, європейські країни встановлюють тотальне стеження за своїми громадянами. Здійснюється це з метою швидкого відтворення ланцюжка контактів хворих зі здоровими і контролювання тих, хто перебуває на карантині. Якщо в Західній Європі намагаються робити це досить демократичним чином, то в окремих азіатських країнах порушуються права і свободи громадян, а лідери держав це навіть відкрито визнають.

Наприклад, Ізраїль прийняв нові закони, які дозволяють шпигувати за своїми громадянами, а це означає, що з 17 березня 2020 року Ізраїльському Агентству Безпеки більше не потрібно мати рішення суду щодо відстежування телефонних розмов і дзвінків окремих осіб [4, с. 219].

В нашій країні також введені певні обмежувальні заходи, які не відповідають положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а відповідно і Конституції України, оскільки відповідно до положень ст. 64 Основного закону можуть встановлюватись окремі обмеження прав і свобод людини і громадянина у випадках воєнного або надзвичайного стану, але є певна проблема, дані стани вводяться

Указом Президента України, а на сьогодні такого Указу видано не було, отже постає логічне питання, на підставі чого було обмежено основні права і свободи?

Кілька країн прийняли надзвичайне законодавство, надавши державі право затримувати та ізолювати людей, у яких є підозра на коронавірусну інфекцію. Відповідно, йдеться про примусову ізоляцію, яка розглядається як один із ключових стовпів нової стратегії стримування коронавірусу. Однак є важливе правове питання щодо того, чи ізоляція – вдома чи в лікарні – є обов'язковою і які наслідки можуть бути для тих, хто відмовляється виконувати заходи ізоляції.

У Великобританії, наприклад, особи можуть бути затримані з метою обстеження на предмет зараження вірусом, включно зі збором особистої інформації про здоров'я та біологічні зразки, з подальшою можливою ізоляцією. Затримання може бути дозволено державним секретарем з питань охорони здоров'я або державним службовцем у сфері охорони здоров'я на період від 24 годин до 14 днів із можливістю продовження для подальшого моніторингу [3, с. 20].

Варто підкреслити, що сьогодні пріоритетним завданням всіх країн є боротьба проти поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19. Виправданим є застосування достатньо жорстких правових засобів у вигляді обмежень, що обумовлені введенням карантинних заходів, однак варто пам'ятати про правові підстави їх введення, які не повинні суперечити міжнародним договорам, а також національному законодавству, прийнятому на їх основі.

Необхідно дотримуватись чітких меж щодо того, коли, як і якою мірою права можуть бути обмежені. Будь-який захід повинен мати легітимну мету і бути пропорційним їй, необхідним, обмеженим часом, недискримінаційним та у відповідності до закону. І найголовніше, кожна особа, незалежно від того, в якій країні вона проживає – повинна знати свої права і розуміти, як захистити себе, коли держава починає переходити межу можливого втручання та обмеження її прав.

Список використаних джерел

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
2. Банчук-Петросова О. Міжнародні механізми захисту прав та особливості їх застосування в умовах карантину. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/38/pdf/7.pdf>
3. Васильченко О. П. COVID-19 – новітній виклик для світу та прав людини: легітимна протидія поширенню інфекції? *Правова позиція*. 2020. № 3(28). С. 19–23.

4. Клецова Н. В., Шишлевська П. Р. Порівняння міжнародного досвіду впливу оприлюднення інформації щодо пандемії COVID-19 на основоположні права людини. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Випуск 1(30). С. 218–222.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Мануїлова К. В.

БОДНАР ВІКТОРІЯ МИКОЛАЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ РЕПРОДУКТИВНОГО ПРАВА В СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Здається, що ні для кого не таємниця, що право – динамічне. І як кожна динамічна наука воно ніколи не стоїть на місці, а завжди впевнено крокує по дорозі розвитку. Вже давно на світовій арені розпочали розмови щодо репродуктивного права, однак сучасний законодавець схильний до дуже повільного та неохочого імплементації цих нововведень до законодавства нашої країни. То ж пропонуємо поговорити про деякі проблеми репродуктивного права та шляхи їх вирішення на прикладі сучасних міжнародних тенденцій.

Репродуктивне право: що це таке?

Всесвітня організація охорони здоров'я визначає репродуктивні права наступним чином: «Репродуктивні права ґрунтуються на визнанні основного права всіх пар та осіб вільно та відповідально вирішувати кількість, проміжок часу та народження їхніх дітей, можливість мати інформацію та засоби для цього, а також право на досягнення найвищого рівня сексуального та репродуктивного здоров'я. Вони також включають право всіх приймати рішення щодо відтворення без дискримінації, примусу та насильства» [1].

Проте у законодавстві до сьогодні не закріплене визначення «репродуктивних прав», відсутнє комплексне регулювання у сфері репродуктивних відносин.

Питання без відповіді. Типові договори у сфері репродуктивного права.

Значним етапом в поборенні проблеми затвердження типових договорів став Проект Закону України «Про допоміжні репродуктивні технології», в якому затверджено істотні умови договору сурогатного материнства. На перший погляд, це суто індивідуальні речі, які не можливо передбачити, проте, «каркас»